"ادامدىق ۇقىقتى" جەلەۋ ەتىپ، شينجياڭنىڭ دامۋىن، العا باسۋىن شاۋجايلاۋ تۇبىندە جەڭىلىسپەن تىنادى

—— رايونىمىزداعى كادرلار مەن بۇقارا امەريكانىڭ ايتىلمىش شينجياڭعا سايانىن "زاڭ جوباعا" قول قويىپ زاڭعا اينالدىرعاندىعىن قاتاڭ جازعىردى جانە وعان باتىل قارسى تۇردى

□ انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ تىلشىلەرى

جەرگىلىكتى ۋاقىت 12 ـ ايدىڭ 23 ـ كۇنى امەريكا ادامدىق ۇقىقتى جەلەۋ ەتىپ، قاسارىسا ايتىلمىش "ۇيعۇرلاردى زورلىقپەن ەڭبەككە سالۋدىڭ الدىن الۋ زاڭ جوباسىنا" قول قويىپ زاڭعا اينالدىرىپ، شينجياڭداعى ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ەڭبەك ەتۋ جانە جۇمىستانۋ ارقىلى تاماشا تۇرمىسقا تالپىنۋ ۇقىعىن ماقۇرىم ەتۋگە ۇرىنىپ، شينجياڭنىڭ ورنىقتىلىعىن، دامۋىن شاۋجايلاۋ ارقىلى "شينجياڭ ارقىلى جۇڭگونى شاۋجايلاۋ" سۇرقيا ماقساتىنا جەتپەك بولدى. مۇنى شينجياڭداعى ءار ۇلت كادرلارى مەن بۇقاراسى قاتاڭ جازعىراتىندىعىن جانە وعان باتىل قارسى تۇراتىندىعىن ءبىلدىردى! كوپشىلىك ءبىر اۋىزدان مىنالاردى ءبىلدىردى: مەيلى امەريكا جاق وسەك ـ اياڭدى قالاي ويدان قۇراستىرىپ، پالە تۇدىرسا دا شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقىنىڭ تاماشا تۇرمىسقا تالپىنعان نىق قادامىنا بوگەت بولا المايدى، جۇڭگونىڭ ۇزدىكسىز دامىعان، كۇشەيگەن اياق الىسىنا بوگەت بولا المايدى.

"امەريكانىڭ ايتىلمىس 'ۇيعۇرلاردى زورلىقپەن ەڭبەككە سالۋدىڭ الدىن الۋ زاڭ جوباسى' ءبىر پاراق كەرەكسىز قاعاز!". اۆتونوميالى رايوندىق پارتكوم قارت كادرلار مەكەمەسىنىڭ 2 ـ دارەجەلى شارلاۋشىسى، دەمالىسقا، زەينەتكە شىققان كادرلار قىزمەتى باسقارماسىنىڭ باستىعى ريات عاپپار زىعىردانى قايناپ بىلاي دەدى: مەن وتىزىستىك شينجياڭدا "ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، تۇعىستىرۋ" بويىنشا قىستاقتا تۇراۋ قىزمەتىنە 6 جىل قاتىناستىم، "زورلىقپەن ەڭبەككە سالۋ" جاعدايىن مۇلدە كورمەدىم، بۇل بۇكىلدەي امەريكادايى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەردىڭ شينجياڭنىڭ گۇلدەنۋىن، ورنىقتىلىعىن بۇلدىرۋگە ۇرىنۋ ءۇشىن ويدان شىعارعان وسەك ـ اياڭى، ساندىراعى. تاياۋ جىلداردان بەرى پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا، شينجياڭداعى ءار ۇلت بۇقاراسى ىنتىماقتاسا كۇرەس جۇرگىزدى، كىرىس دەڭگەيى ۇزدىكسىز جوعارىلاپ، تۇرمىس ساپاسى بارعان سايىن ءوسىپ، تابىس سەزىمى، باقىت سەزىمى، حاۋىپسىزدىك سەزىمى كورنەكتى ارتتى. "باقىتتى دا تاماشا تۇرمىسقا تالپىنۋ زورلاۋدى قاجەت ەتپەيدى". ول: "ادامدىق ۇقىقتى" جەلەۋ ەتىپ، شينجياڭنىڭ دامۋىن، العا باسۋىن شاۋجايلاۋ قاسكۇنەمدىگى تۇبىندە جەڭىلىسپەن تىنادى، ـ دەدى.

"وسى ايتىلمىس 'زاڭ جوبا' جۇڭگونىڭ شينجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق جاعدايىن قاساقانا داتتادى، نيەتى سۇرقيا، بارىپ تۇرعان ارسىزدىق!". اۆتونوميالى رايوندىق حالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كوميتەتى زاڭ ـ ءتۇزىم قىزمەت كوميتەتى قوعامدىق زاڭ شىعارۋ باسقارماسىنىڭ باستىعى لي شۋەجۇن بىلاي دەدى: بۇل جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە دورەكىلىكپەن كىلىككەندىك، حالىقارالىق زاڭ مەن حالىقارالىق قارىم ـ قاتىناستىڭ نەگىزگى ولشەمىن اشىقتان ـ اشىق اياققا تاپتاعاندىق. شينجياڭ «حالىقارالىق ەڭبەكشى ۇيىمىنىڭ ۋستاۋى» مەن قاتىستى شارتتاردىڭ رۋحىنا باستان ـ اياق بويسۇنىپ، «جۇڭحۋا حالىق رەسپۋبليكاسىنىڭ ەڭبەك زاڭىن»، «شينجياڭ ۇيعۇر اۆتونوميالى رايونىنىڭ ‹جۇڭحۋا حالىق رەسپۋبليكاسىنىڭ ەڭبەك زاڭىن› داعىكتىلەندىرۋدى اتقارۋ پىكىرى»، «شينجياڭ ۇيعۇر اۆتونوميالى رايونىنىڭ ‹ەڭبەكپەن قامتاماسىز ەتۋدى باقىلاۋ ەرەجەسىن› اتقارۋ ءادىسى» سياقتى زاڭداردى، زاڭ ەرەجەلەردى قاتاڭ اتقارىپ، حالىق قۇرىلتايىنىڭ زاڭ شىعارۋ، باقىلاۋ قىزمەتى ارقىلى شينجياڭداعى ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ەڭبەكپەن جۇمىستانۋ ۇقىق ـ مۇددەسىن زاڭ بويىنشا ءونىمدى قامتاماسىز ەتتى، شىندىق تۇبىندە وسەك ـ اياڭنىڭ بەت ـ شىمىلدىعىن ءشىلتىپ كوتەرادى.

اۆتونوميالى رايوندىق ساياسي كەڭەس ۇلت جانە ءدىن كوميتەتى كەڭەسىنىڭ 2 ـ دارەجەلى تەكسەرىپ ـ زەرتتەۋشىسى ماحمۇت مامەت امەريكانىڭ جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە دورەكىلىكپەن كىلىككەن بۇل قىلىعىنا باتىل قارسى تۇراتىندىعىن ءبىلدىردى. ول بىلاي دەدى: شينجياڭنىڭ ەڭبەكپەن جۇمىستاندىرۋدى قامتاماسىز ەتۋ ساياساتى جانە ونىڭ اماليياتى جۇڭگونىڭ نەگىزگى زاڭىنا، زاڭدارىنا ۇيلەسەدى، حالىقارالىق ەڭبەكشى جانە ادامدىق ۇقىق ولشەمىنە ۇيلەسەدى، شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقىنىڭ تاماشا تۇرمىس كەشىرۋ تىلەگىنە ساي كەلەدى. كەزەكتە شينجياڭنىڭ قوعامى ورنىقتى، ەكونوميكاسى دامىعان، حالىق تۇرمىسى باقىتتى، بۇل حالىقارالىق قوعام جاپپاي كورىپ وتىرعان فاكت. الايدا امەريكا جاقتىڭ مۇنى كورىپ تە كورمەسكە سالىپ، قايتا ـ قايتا شينجياڭعا سايانىن ماسەلەدەن پايدالانىپ وسەك ـ اياڭ تاراتۋى، ءىس شىعارۋى ونىڭ "شينجياڭ ارقىلى جۇڭگونى شاۋجايلاۋعا"، جۇڭگونىڭ دامۋىن شاۋجايلاۋعا ۇرىنۋ سۇرقيا نيەتىن تولىق پاش ەتتى.

"شينجياڭداعى ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ەڭبەكپەن جۇمىستانۋى بۇكىلدەي ەرىكتى". التاي ايماقتىق پارتكومىنىڭ مۇشەسى، بىرلىكساپ ءبولىمىنىڭ باستىعى سەرىك قابىكەن بىلاي دەدى: تاياۋ جىلداردان بەرى التاي ايماعى ەڭبەكشىلەردىڭ تىلەگىنە قۇرمەت ەتۋ، ەڭبەكشىلەردىڭ ۇقىق ـ مۇددەسىن قورعاۋ، ەڭبەك ورتاسى مەن شارت ـ جاعدايىن جاقسارتۋ، ەڭبەكشىلەردىڭ قۇنىن ايگىلەۋ جاقتارىنا كۇش سالىپ، جۇمىستاندىرۋدى جەبەۋ شارالارىن بەلسەنە قولدانىپ، ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ جۇمىستانۋدى جوعارىعا اسىرۋىنا، باقىتتى تۇرمىس كەشىرۋىنە كومەكتەسىپ، كوپشىلىكتىڭ ەڭبەكپەن جۇمىستانۋ ۇقىعىن تولىق قامتاماسىز ەتتى.

حالقتىڭ باقىتتى تۇرمىسى ەڭ ۇلكەن ادامدىق ۇقىق. يەڭىسار اۋداندىق پارتكوم ۇيىمداستىرۋ ءبولىمىنىڭ ورىنباسار باستىعى لي پيڭ مىنالاردى ءبىلدىردى: تاياۋ جىلداردان بەرى شينجياڭداعى، اسىرەسە، وڭتۇستىك شينجياڭداعى ءار ۇلت كادر ـ بۇقاراسى پارتيانىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا، تاسقىنداعان قايرات ـ جىگەرمەن كەدەيلىكپەن شايقاسۋدىڭ ەپوسىن جازدى. قازىر ءار ۇلت كادر ـ بۇقاراسى كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ جەڭىسىنىڭ تىڭعىلىقتى تۇردە بەكەمدەپ، كەڭەيتىپ، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدىڭ جاڭا جاعدايىن قايراتتانا اشۋدا. فاكت الدىندا امەريكانىڭ قيسىنسىز جازعىرۋى تويتارىسسىز ـ اق توزىپ جوعالادى.

ءدوربىلجىن اۋداندىق پارتكومنىڭ تۇراقتى مۇشەسى، ۇگىت ءبولىمىنىڭ باستىعى اسەت يمانعازى از ۇلت كادرى رەتىندە، قارشادايىنان شينجياڭدا ءوسىپ ـ ەرجەتتى ءارى قىزمەت ورىندا شىعىپ، شينجياڭدا قوعام ورنىقتى، ەكونوميكا دامىعان، ۇلتتار ىنتىماقتى، حالىق تۇرمىسى باقىتتى بولعان فاكتىگە ءوز كوزىمەن كۋا بولدى. ول بىلاي دەدى: ايتىلمىس "زورلىقپەن ەڭبەككە سالۋ" مەن "ءناسىل جويۋ" بۇكىلدەي امەريكادايى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەردىڭ ويدان شىعارعان جيرەنىشتى وسەك ـ اياڭى. امەريكانىڭ شينجياڭعا سايانىن ماسەلەلەردەن پايدالانىپ قاستىق ساياساتپەن سايىپ، سايقالدىق دەستەۋى بۇكىلدەي جۇرت كوڭىلىنە جاقپايدى.

"شىندىقپەن ساناسپاي، اق پەن قارانى شاتاستىردى، ادامنىڭ زىعىردانىن قايناتادى، وعان باتىل قارسى تۇرامىن!". باي اۋدانى مىڭجى اۋىلدىق پارتكومنىڭ ورىنباسار شۋجيى مۇحتار ماحمۇت مىنالاردى ءبىلدىردى: شينجياڭداعى ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ەڭبەك ۇقىق ـ مۇددەسى تۇگەلدەي زاڭ بويىنشا تولىق قامتاماسىز ەتىلدى، كوپتەگەن ادام ەڭبەك ارقىلى تۇرمىس شارت ـ جاعدايلارىن جاقسارتتى، تۇرمىس تاسىلدەرىن وزگەرتتى، تاعدىرلارىن وزگەرتتى. "امەريكا جاق مۇنى كورىپ تە كورمەسكە سالىپ، ادامدىق ۇقىقتى جەلەۋ ەتىپ ەلىمىزدىڭ ىشكى ىسىنە كىلىگىپ، ءبىزدىڭ باقىتتى تۇرمىسىمىزدى بۇلدىرۋگە ۇرىندى، ءبىز بۇعان استە جول بەرمەيمىز!".

(ءتىلشى جاڭ يانفاڭ، قاتىناسقان تىلشىلەر لياڭ ليحۋا، جاڭ يۇنمەي، لي ياڭ، جاڭ تيڭ، ەربولات ءتىلشى ياڭ شۋانلۇڭ)

اۆتونوميالى رايون "زورلىقپەن ەڭبەككە سالدى" دەگەنگە تويتارىس بەرۋ جونىندە ارناۋلى اقپار جاريالاۋ ءماجىلىسىن اشتى

وسەك ـ اياڭ شينجياڭ حالقى باقىتتى تۇرمىس كەشىرگەن فاكتىنى وزگەرتە المايدى

انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ءتىلشىسى **جاڭ يۇنمەي**

12 ـ ايدىڭ 26 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. 12 ـ ايدىڭ 26 ـ كۇنى شينجياڭ ۇيعۇر اۆتونوميالى رايونى "زورلىقپەن ەڭبەككە سالدى" دەگەنگە تويتارىس بەرۋ جونىندە ارناۋلى اقپار جاريالاۋ ءماجىلىسىن اشتى. قاتىستى مامانىدار، وقىمىستىلار قاتىستى جاعدايلاردى تانىستىرۋ جانە ءتول كەشىرمەلەرىمەن ءبولىسۋ ارقىلى امەريكادايى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر ويدان شىعارعان شينجياڭدا ايتىلمىس "زورلىقپەن ەڭبەككە سالۋ" ءومىر ءسۇرىپ وتىر دەگەننىڭ بۇكىلدەي جالعان ءسوز ەكەندىگىن دالەلدەدى.

شينجياڭ شفان داشۋەسى وقۋ ـ اعارتۋ، عىلىم شۋەيۋانىنىڭ دوتسەنتى ابلەت ۋايت قىزمەت ىستەگەنىنەن بەرى كلاس جەتەكشىسى مىندەتىن اتقارىپ كەلەدى. جۋىق بىرنەشە جىلدا ول وڭتۇستىك شينجياڭنىڭ اۋىل ـ قىستاق وڭىرلەرىندە تۇراتىن كوپتەگەن وقۋشىلاردىڭ وتباسىنا بارىپ احۋال ۇعىسىپ، جەرگىلىكتى شارۋالاردىڭ اۋىل شارۋاشىلىعىمەن اينالىسۋمەن بىرگە، شاعىن ساۋدا ىستەۋ، كىرە اۆتوكولىك جۇرگىزۋ، تيجارات سەلبەستىك كووپەراتيۆىن اشۋ، زاۋودتاتاردا جۇمىس ىستەۋ سياقتى كوپ ءتۇرلى تاسىلدەر ارقىلى وتباسى كىرىستەرىن جوعارىلاتقاندىعىنا ءوز كوزىمەن كۋا بولدى.

احۋال ۇعىسۋ بارىسىندا ابلەت ءتۇرلى ەمەن ـ ەركىن جۇمىستانۋدىڭ ارقاسىندا تۇراقتى كىرىس كىرگىزىپ، ۇكىمەتكە العىس ايتقان ۇندەردى كوپ ەستىدى. "فاكت دەگەنىمىز فاكت، وسەك ـ اياڭ مىڭ ايتىلسادا ءبارىبىر وسەك ـ اياڭ". ابلەت بىلاي دەدى: امەريكادايى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر ويدان قۇراستىرعان وسەك ـ اياڭ، داقپىرت شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقى باقىتتى تۇرمىس كەشىرىپ وتىرعان فاكتىنى ماڭگى وزگەرتە المايدى.

"شينجياڭداعى ءار ۇلت بۇقاراسى تەك ەڭبەك ۇقىعىنان يگىلىكتەنىپ قانا قويماي، ءتۇرلى زاڭدى ۇقىق ـ مۇددەسى زاڭ بويىنشا قورعالدى". اقپار جاريالاۋ ءماجىلىسىن باسقارۋشى گۇلي ابليم بىلاي دەدى: ۇزاق ۋاقىتتان بەرى شينجياڭ كوپ ءتۇرلى شارا قولدانىپ ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ جۇمىستانۋ ارناسىن بەلسەنە كەڭەيتىپ، ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ كىرىسىن ارتتىرىپ، ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تۇرمىس ساپاسىن جوعارىلاتتى. شينجياڭداعى ءار ۇلت بۇقاراسى دستەيتىن كاسىبىن بۇكىلدەي ءوز قالاۋى بويىنشا تاڭدايدى، ءوز قۇلشىنىستارى ارقىلى باقىتتى تۇرمىس كەشىرۋدە.

اقپار جاريالاۋ ءماجىلىسى ۇستىندە تاراتىلعان شاعىن بەينە ەكراندار ادامدى اسەرلەندىرەتىن تالاي ـ تالاي جۇمىستاندىرۋ حيكاياسىن كورسەتتى.

اقتاۋ اۋدانىنداعى مۇستاپا احمەتجان داشۋە بىتىرگەننەن كەيىن، شي ـ انىنان اۋىلىنا قايتىپ كەلىپ، اۆتوماتتى زات ساتۋ ماشيناسى كاسىبىن ىستەدى، ساۋداسى وتە جاقسى.

يەبىلجان راحمان شايار اۋدانىنداعى شارۋاشىلىق قۇرعان جاس. ۇكىمەتتىڭ كومەگىندە ول شايار اۋدانىنداعى شارۋاشىلىق قۇرۋ بويىنشا جەتىلدىرۋ كاسىپ سالاسى باقشاسىنا كىرىپ، ءبىر قىدىرۋ ءتيىمدى ساياساتتان يگىلىكتەنىپ، شارۋاشىلىق قۇرۋ ارمانىن جۇزەگە اسىردى.

قۇلجا قالاسى باياندىي قالاشىعىنداعى شارۋا قاماگۇل تۇرعان قازاق ۇلتىنىڭ ءداستۇرلى كەستەسىنە قىزىعادى، 2019 ـ جىلى ويلارى ءبىر ارادان توعىسقان بىرنەشە ايەلمەن بىرگە بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارى كەستەشىلىك شەبەرحاناسىن اشىپ، ءداستۇرلى ۇلتتىق كەستەشىلىكتى وسى زامانعى اشەكەي بۇيىمدارىمەن، كيىم ـ كەشەكتەرمەن توعىستىردى، كەستە ونىمدەرىنىڭ ورنەگى كوركەم دە ايشىقتى بولىپ، ونىمدەرى بۇكىل ەلدىڭ جەر ـ جەرىنە ساتىلدى.

ۇلۇقشات اۋدانىنداعى قىرعىز جىگىت نۇرالي قىدىرالى داشۋە بىتىرگەننەن كەيىن ءوسىمسىز قارىز اقشا ءوتىنىش ەتىپ، مادەنيەت مەديا سەرىكتەستىگىن اشتى. قازىر سەرىكتەستىكتەگى 9 ادامنىڭ بارلىعى داشۋە بىتىرگەن وقۋشىلار، كاسىپورىن دا اۋدانداعى داشۋە وقۋشىلارىنىڭ شارۋاشىلىق قۇرۋ بازاسىنا اينالدى. "سەرىكتەستىكتىڭ ونىمدىلىگى جاقسى، قىزمەتكەرلەردىڭ كىرىسى بارعان سايىن جوعارىلاپ، تۇرمىستارى بارعان سايىن جاقسارۋدا"، ـ دەدى نۇرالي.

گۇلي ابليم بىلاي دەدى: "14 ـ بەسجىلدىق" مەزگىلىندە شينجياڭ اناعۇرلىم بەلسەندى جۇمىستاندىرۋ ساياساتىن اتقارىپ، دالمە ـ ءدال قىزمەت وتەۋ تەبىنىن ارتتىرىپ، ءتۇيىندى قاۋىمدى جۇمىستاندىرۋدى، كومەكتەسۋ ـ سۇيەمەلدەۋدى كۇشەيتىپ، بەلسەندى جۇمىستاندىرۋ مەن تۇراقتى جۇمىستاندىرۋعا شىنايى كەپىلدىك ەتەدى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

سۋ حايبو مەن ناعاشىسى شيحۋ قالاسى حيميا ونەركاسىپ باقشا رايونىنا ورنالاسقان شينجياڭ بوشران زەردەلى اۋىل شارۋاشىلىق ماشينالارى شەكتى جارنا سەرىكتەستىگىنە ماقتا تەرۋ ماشيناسىن ساتىپ الۋعا كەلدى. سەرىكتەستىكتىڭ ساتۋ ءبولىمىنىڭ جاۋاپتىسى جاڭ حايلۇڭ ولارعا اۋىل شارۋاشىلىق ماشينالارىن ساتىپ الۋعا قوسىمشا قاراجات بەرۋ، كەپىلدى قارىز اقشا، قامسىزداندىرۋ قاراجاتىن ۇسىنۋ سياقتى ءتيىمدى ساياساتتاردى تانىستىردى، سونداي ـ اق كەلەر جىلى كوكتەم مەرەكەسىنىڭ الدىندا، 6 ـ ايدا جاڭا ماشينا زاۋودتان شىققاندا، 8 ـ ايدا ماقتا تەرۋدەن بۇرىن تۇگەلدەي جاتاق ـ تاماعى اقىسىز تەگىن باۋلۋ ۇيىمداستىراتىندىعى جونىندە ۋادە بەردى.

ما ۋىنچىڭ بىلاي دەدى: اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينالارىنىڭ اۆتوماتتانۋ دارەجەسىنىڭ بارعان سايىن جوعارىلاۋىنا ىلەسە، شارۋالار "تەحنيكالىق ولقىلىقتارعا" ءدۇپ كەلۋدە. اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينالارىنىڭ يقۋاتىن بىلمەسە، جۇرگىزۋ تەحنيكاسىنا قانىق بولماسا، ولاردىڭ ەكونوميكالىق ونىمدىلىك جاراتۋىنا قانشا وسىزاماندانعان اۋىل شارۋاشىلىعى ماشيناسى بولسا دا سەپتىگى بولمايدى.

ماقتا تەرۋ ماشيناسىن ساتىپ الىپ كوپ ۇزاماي، سۋ حايبو شينجياڭ بوشران سەرىكتەستىگىنىڭ باۋلۋ حابارلاندىرۋىن تاپسىرىپ الدى. وسى سەرىكتەستىكتىڭ كادرلار ىستەرى اكىمشىلىك باس باقىلاۋشىسى ليۋ شۋاي بىلاي دەپ تانىستىردى: بۇرىن سەرىكتەستىكتىڭ قوعامعا قاراتىلعان اقىسىز باۋلۋى 3 رەتتەن جۇرگىزىلەتىن. بيىل قىستا سەرىكتەستىك ىشكى جاقتاعى كاسىپ سالاسى جۇمىسشىلارىن باۋلۋدى كۇشەيتۋمەن بىرگە، جاڭاشا كاسىپتىك شارۋالاردى باۋلۋ تەبىنىن دە ارتتىردى.

ءتىلشى مىنالاردى ۇعىستى: كوز الدا شينجياڭ بوشران سەرىكتەستىگىنىڭ بازارداعى ماقتا تەرۋ ماشيناسىنىڭ مولشەرى 1500 دانا. بيىل جىل باسىنان بەرى بۇل سەرىكتەستىك قوعامعا باعىتتاي وتىرىپ اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينالارىن جۇرگىزۋشىلەردەن 4000 نەشە ادامدى باۋلىدى. بۇدان سىرت، سەرىكتەستىكتىڭ تەحنيكالىق قىزمەتكەرلەرى ماقتا تەرۋ مەزگىلىندە اتىز باسىنا بارىپ تەحنيكالىق قىزمەت وتەپ، قاريدارلاردىڭ قيىن ماسەلەلەرىن شەشتى.

جۋىق جىلداردان بەرى شينجياڭ بوشران سەرىكتەستىگى ماقتا ءوندىرىسىنىڭ جالپى بارىسىن ارقاۋ ەتىپ، جەر جىرتۋدان تۇقىم سەبۋگە دەيىن، اتىز باپتاۋدان جيىن ـ تەرىنگە دەيىن، ساباعىن تاقتادا قالدىرۋدان جاراقسىز سۋلياۋ جارعاقتى جيناپ الۋعا دەيىن 6 جەلدەگى 13 ءتۇرلى اۋىل شارۋاشىلىعى ماشيناسىن زەرتتەپ اشىپ ءوندىرىپ، 107 ءتۇرلى پاتەنتكە ءوتىنىش بەردى.

اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينالارىن زەرتتەپ اشۋ بارىسىندا ءتۇرلى ماسەلەلەرگە كەزىكتى، ماسەلەن، جاراقسىز سۋلياۋ جارعاقتى بوس تيەۋ ۇلگىسىمەن جيناپ الاتىن ماشينا تومەنگى بۇنداعى كاسىپورىنداردىڭ وڭدەۋىنە، پايدالانۋىنا قولايلى بولعانىمەن ماقتاشىلاردىڭ جيناپ الۋىنا ءتيىمسىز؛ باۋلاپ جيناپ الاتىن ماشينا جيناپ الۋعا قولايلى بولعانىمەن تومەنگى بۇنداعى كاسىپورىنداردىڭ وڭدەۋىنە ءتيىمسىز. سوندىقتان، شينجياڭ بوشران سەرىكتەستىگىنىڭ زەرتتەپ اشۋ قىزمەتكەرلەرى اتىز باسىنا بارىپ شارۋالاردىڭ قاجەتىن ۇعىسىپ، ونىمدەردى ۇزدىكسىز زەرتتەپ اشىپ جاڭالاپ وتىردى.

"كەلەر جىلى ءبىز جاراقسىز سۋلياۋ جارعاقتى جيناپ الاتىن 4 ـ ۇرپاق ماشينانى شىعارامىز، سونىمەن بىرگە وسى تۇردەگى 5 ـ ۇرپاق ماشينانى دا قاۋىرت زەرتتەپ اشۋ ۇستىندەمىز". سەرىكتەستىكتىڭ زەرتتەپ اشۋ ءبولىمىنىڭ ديرەكتورى لياڭ ديڭ ـ ي بىلاي دەدى: قازىر سەرىكتەستىك نىسانعا العان نەمەسە زەرتتەپ اشۋعا كىرىسە باستاعان ونىمدەردەن الما، المۇرت، شالان جەمىستەرىن تەرۋ ـ ءۇزۋ ماشيناسى، پىشەن شابۋ ماشيناسى، مال شارۋاشىلىعى باعىمشىلىعىندا دايىراق تازالاۋ ماشيناسى قاتارلىلار بار.

باقىتتى تۇرمىسقا تالپىنۋ "زورلىقتى" قاجەت ەتپەيدى

—— رايونىمىزداعى كوپتەگەن جەرلەر "ەڭبەك تاماشا تۇرمىس جاراتادى" اتىندا جەلىلەس اڭگىمە ءماجىلىسىن اشتى

انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ءتىلشىسى **لي لين**

12 ـ ايدىڭ 25 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. 12 ـ ايدىڭ 24 ـ ، 25 ـ كۇندەرى شينجياڭ جەڭىل ونەركاسىپ كاسىپتىك تەحنيكا شۋەيۋانى، اقسۋ ايماعى، سانجى حۋيزۋ اۆتونوميالى وبلىسى، بۇراتالا موڭعۇل اۆتونوميالى وبلىسى ىركەس ـ تىركەس "ەڭبەك تاماشا تۇرمىس جاراتادى" اتىندا جەلىلەس اڭگىمە ءماجىلىسىن اشتى. قالىڭ وقىتۋشى ـ وقۋشىلار، نەگىزگى ساتىداعى جۇمىسشىلار، شارۋا ۋاكىلدەرى امەريكادايى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەردىڭ ويدان قۇراستىرعان شينجياڭدا ايتىلمىس "زورلىقپەن ەڭبەككە سالۋ" ءومىر ءسۇرىپ وتىر دەگەن وسەك ـ اياڭىنا، ساندىراعىنا فاكت ارقىلى پارمەندى تويتارىس بەردى.

شينجياڭ جەڭىل ونەركاسىپ كاسىپتىك تەحنيكا شۋەيۋانى توقىماشىلىق جانە گۋمانيتارلىق بولىمشە شۋەيۋانىنىڭ وقىتۋشىسى ءسۇبينۇر راحمجان 2018 ـ جىلى ءوزىنىڭ قاعىلىق اۋدانى عوجارىق اۋىلى حوتان ءمالى قىستاعىندا "ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، تۇعىستىرۋ" بويىنشا قىستاقتا تۇراۋ قىزمەتىنە قاتىناسىپ، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ ەڭبەك ارقىلى تاماشا تۇرمىس جاراتقان فاكتىگە كۋا بولعاندىعىن ايتتى. ول مىنانى ءبىلدىردى: وسەك ـ اياڭ ءبارىبىر شىندىقتى وزگەرتە المايدى، ءارقانداي سىرتقى كۇش شينجياڭداعى ءار ۇلت حالقىنىڭ ىنتىماقتاسا العا باسقان قادامىنا بوگەت بولا المايدى، شينجياڭنىڭ جاراسىمدىلىعىنا، ورنىقتىلىعىنا كەدەرگىلىك جاساي المايدى!

سانجى وبلىسىندا اشىلعان اڭگىمە ماجىلىستە قۇتىبي اۋدانى يۋانحۋسۇن قالاشىعى يىنفىڭ باعىمشىلىق سەلبەستىك كووپەراتيۆىنىڭ جاۋاپتىسى اسيگۇل ءوزىنىڭ قاجىرلى ەڭبەگى ارقىلى تاماشا تۇرمىس جاراتقان كەشىرمەسىن اڭگىمەلەدى. اسيگۇل مەن كۇيەۋى اۋدان قالاشىعىنا بارىپ جۇمىس ىستەپ، كىرىستەرىن ارتتىرادى. اۋدانىنىڭ مال باعىمشىلىق كاسىبىن دامىتۋدى سۇيەمەلدەيتىندىگىنەن حاباردار بولعانان كەيىن، ەڭبەكشىل ولار اۋىلىنا قايتىپ ساۋىن سيىر باعادى. پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ كوڭىل ءبولۋى مەن كومەكتەسۋىندە، اسيگۇل وتباسىنىڭ باعىمشىلىق كولەمى ۇزدىكسىز كەڭەيىپ، ءبىر جىلدا 300 ـــ 400 مىڭ يۋان كىرىس تابادى. قازىر ولاردىڭ اۋدان قالاشىعىندا عيماراتتا ءۇيى، قىستاقتا باعىمشىلىق الاڭى بار، تاعى جەكە جەڭىل اۆتوكولىك پەن جۇك اۆتوكولىك ساتىپ الدى. "ءبىز قاجىرلى ەڭبەكپەن باقىتتى تۇرمىس جاراتتىق، بۇعان 'زورلىق' قاجەت پە؟"، ـ دەدى اسيگۇل كەكتەنە.

اقسۋداعى ارناۋلى اڭگىمە ماجىلىستە اقسۋ قالاسى ليۋيۋان ەگىس الاڭى اۋماعىن باسقارۋ كوميتەتى يۇڭشيڭ قىستاعىنداعى ەگىمشى شارۋا ءپازىلات احمەت ماشينالاسۋدىڭ، زەردەلەنۋدىڭ جالپىلاسۋىنا بايلانىستى شارۋالار ەگىن ەككەندە ۋاقىت، كۇش ۇنەمدەلىپ، كىرىستەرى بارعان سايىن جوعارىلاپ، تۇرمىستارى بارعان سايىن جاقسارا تۇسكەندىگىن ايتتى. ونىڭ قازىر سالىپ وتىرعان 800 مۇلىق ماقتا اتىزىندا جەر جىرتۋدان تۇقىم سەبۋگە دەيىنگى جۇمىستار نەبارى ءبىر اپتا ىشىندە ورىندالىپ بولادى. جىل باسىندا 120 مىڭ يۋانعا 2 ۇشقىش اپپارات ساتىپ العان، تاعى تەحنيكتەردى جەتەكشىلىك ەتۋگە ارناۋلى ۇسىنىس ەتكەن، 800 مۇلىق ماقتا اتىزىنا ۇشقىش اپپاراتپەن ءدارى سەبۋ جۇمىسى نەبارى 2 ـــ 3 كۇندە ورىنداپ بولعان. "امەريكادايى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر ويدان قيسىنتىرعان 'زورلىقپەن ەڭبەككە سالدى' دەگەن وسەك ـ اياڭ فاكتىنىڭ سىنىنان وتە المايدى، ولاردىڭ سۇرقيا نيەتىن شينجياڭداعى ءار ۇلت بۇقاراسى الدەقاشان ءبىلىپ بولعان، ءبىزدىڭ تاماشا تۇرمىسىمىزدى بۇلدىرەمىز دەپ دامەلەنبەسىن!".

"شينجياڭدىقتاردىڭ قالاي تۇرمىس كەشىرىپ جاتقاندىعى جونىندە ءبىزدىڭ ايتقانىمىز ەسەپ، ءارقانداي ادامنىڭ وسەك ـ اياڭ تاراتىپ، كۇيە جاعۋىنا جول بەرمەيمىز!". بۇراتالا وبلىسىندا اشىلعان اڭگىمە ماجىلىستە الاتاۋ جيڭيۋان سۋدى ءبىر جاقتى ەتۋ شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ قىزمەتكەرى ءپارمان ابدىرەيىمنىڭ ەكپىندى ءسوزى كوپشىلىكپەن ۇندەستىك تاپتى. 2013 ـ جىلى ول داشۋەنى تاۋىسقانىنان كەيىن، الاتاۋ قالاسى سۋمەن قامداۋ سەرىكتەستىگىنە قىزمەتكە ورنالاسادى. سەرىكتەستىك جۇمىسشى ـ قىزمەتشىلەر ءۇشىن "بەس قامسىزداندىرۋ مەن تۇرعىن ءۇي الەۋمەتتىك قورىن" تاپسىردى، تاعى تاماشا يگىلىك مامىلەسىمەن قامدادى، بۇل ونىڭ قايراتىن تاسقىنداتتى. قازىر ونىڭ ايلىق كىرىسى 8000 يۋاننان اسادى، جاڭا ءۇي، جاڭا اۆتوكولىك ساتىپ الدى. "ءبىزدىڭ ەڭبەكپەن قولعا كەلتىرگەن باقىتتى تۇرمىسىمىز جايلى ءوتىپ جاتىر، مۇنى كىمدە ـ كىم تارتىپ الامىن دەپ ويلاماسىن!"، ـ دەدى ءپارمان باتىل پوزيتسيامەن.